

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓

๑_หลักสูตรวิชานาฏศิลป์

๒_แผนการจัดการเรียนรู้

๓_PowerPoint_ประกอบการสอน

๔_ใบงาน_เฉลย

๕_ข้อสอบประจำหน่วย_เฉลย

๖_ข้อสอบ_เฉลย

๗_ข้อสอบ O-NET_เฉลย

๘_การวัดและประเมินผล

๙_เสริมสาระ

๑๐_สื่อเสริมการเรียนรู้

การแสดงละคร

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. มีทักษะในการแสดงหลากหลายรูปแบบได้
๒. วิเคราะห์การแสดงตามหลักนาฏศิลป์และการละครได้
๓. วิเคราะห์แก่นของการแสดงนาฏศิลป์และการละครที่ต้องการสื่อความหมายในการแสดงได้
๔. บรรยายและวิเคราะห์อิทธิพลของเครื่องแต่งกาย แสง สี เสียง ฉาก อุปกรณ์และสถานที่ที่มีผลต่อการแสดงได้
๕. พัฒนาและใช้เกณฑ์การประเมินในการประเมินการแสดงได้

วิวัฒนาการนาฏศิลป์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ประวัติความเป็นมา

สมัยสุโขทัย

- มีการขับร้อง เล่นดนตรี และระบำรำฟ้อน เพื่อความบันเทิงและเป็นส่วนหนึ่งในพิธีกรรม และใช้ในการสงคราม

สมัยอยุธยา

- ละครโขนมาแสดงในพระราชพิธีต่างๆ
- การแสดงละครใน เพื่อแสดงสุนทรียะของการรำฟ้อน
- บทละครเพลงร้อง เพลงบรรเลง เนื้อเรื่องจะดำเนินไปอย่างเชื่องช้า
- ด้านศิลปะของการรำฟ้อนมีลีลาที่ประณีตงดงามสมกับที่ผู้แสดงเป็นสตรีชาววัง

ท่ารำที่ใช้ประกอบการแสดง

รำหน้าพาทย์

ลีลาท่ารำที่เข้ากับจังหวะเพลงที่เรียกว่า เพลงหน้าพาทย์
ซึ่งแบ่งออกเป็นเพลงหน้าพาทย์ที่ใช้บรรเลงโดยไม่มีผู้รำประกอบ และเพลงหน้าพาทย์ที่ใช้ประกอบการรำของละครตามบท

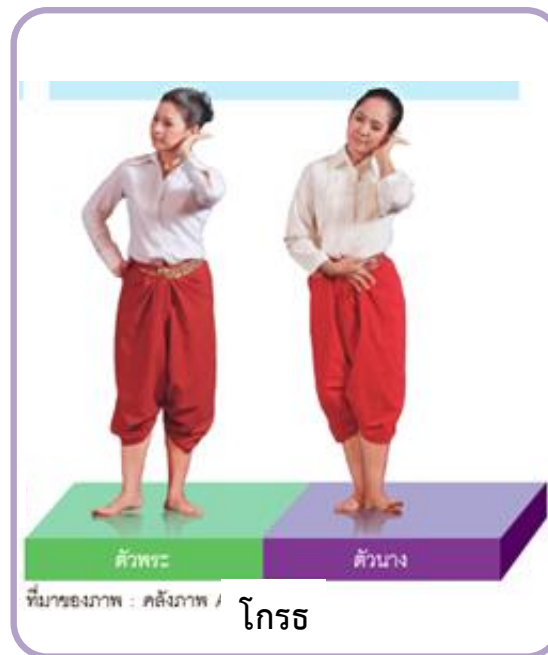
รำบาท

รำบาท หรือเรียกว่า ตีบต หมายถึง การแสดงท่ารำแทนคำพูด

ภาษาท่าที่ใช้แทนคำพูด

ภาษาท่าที่ใช้แทนอารมณ์ ความรู้สึก

ภาษาท่าที่ใช้แทนกริยาอาการ

องค์ประกอบของการแสดง

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดง

ละครโนรา หรือละครชาตรี

- การบรรเลง** เมื่อโหมโรงจบแล้ว วงปี่พาทย์จะบรรเลงสอดสลับกันไป พอเข้าเรื่องบรรเลงเพลงรัว เพลงเชิดประกอบอริยาบถของตัวละคร
- การขับร้อง** ตัวละครที่เป็นต้นเสียงและลูกคู่ ต้องขับร้องเพลงให้แม่นยำ ผู้บอกบทอาจจะบอกแต่กลอนไม่บอกชื่อเพลง

ละครนอก

- การบรรเลง** วงปี่พาทย์โหมโรงเพลงวาทจบ ต้นเสียงจะร้องเพลงซ้ำปี่นอก
- การขับร้อง** ใตานิพนธ์จันทระอย่างรวดเร็วกะฉับกระฉะ

ละครใน

- การบรรเลง** ใตานิพนธ์จันทระค่อนข้างเชื่องช้า ต้นเสียงจะร้องเพลงซ้ำปี่ใน
- การขับร้อง** บทร้อง ร้อยหรือร้อย ใช้เฉพาะบทที่เริ่มเปลี่ยนอริยาบถสำคัญๆ ของตัวละครเท่านั้น

ละครตึกใต้อาบรรพ์

- การบรรเลง** ตัดเครื่องดนตรีที่มีเสียงสูงและเสียงดังออก
- การขับร้อง** ตัวละครเป็นผู้ขับร้อง เสมือนพูดเป็นใต้อาของเพลง ต้องใส่อารมณ์ในการขับร้องให้สมบทบาทของตัวละคร

ละครพื้นทาง

- การบรรเลง** ใช้วงปี่พาทย์ไม้นวมบรรเลง และใช้ขลุ่ยแทนปี่หรือซออู้
- การขับร้อง** ต้นเสียงและลูกคู่ร้องทั้งเรื่องเหมือนละครนอก ละครใน ผู้ขับร้องต้องใส่อารมณ์ตามบท

เครื่องแต่งกาย

- แสดงให้เห็นถึงบุคลิกลักษณะของตัวละคร

- แสดงให้เห็นถึงรสนิยมและฐานะของตัวละคร

แสง สี เสียง ฉาก และอุปกรณ์ประกอบการแสดง

แสง สี เสียง

แสง

- ช่วยบอกเวลา และสร้างอารมณ์
- ไฟสปอตไลท์ส่องเคลื่อนที่ตามตัวละคร หรือส่องเฉพาะจุดให้ตรงตัวละครที่ต้องการให้โดดเด่น

สี

- สร้างบรรยากาศและบอกอารมณ์ของการแสดงละครในช่วงนั้นๆ

เสียง

- ช่วยให้การแสดงมีความสมจริง
- ผู้ชมมีอารมณ์ร่วมไปกับการแสดง

ฉาก

สถานที่

- การจัดฉาก ตกแต่งสถานที่ ต้องศึกษาข้อมูลให้ละเอียดเกี่ยวกับลักษณะ รูปแบบ และสัญลักษณ์ให้คล้ายที่นั้นๆ

ยุค สมัยและฐานะของตัวละคร

- การจัดฉากต้องศึกษาเกี่ยวกับยุคสมัยนั้นๆ ให้เข้าใจว่าตัวละครมีฐานะอยู่ในระดับใด

การจัดฉาก

- ส่งเสริมกิจกรรมของตัวละครให้ดูสมจริง เช่น ฉากรัก ฉากรบ
- สื่อความหมายให้ผู้ชมมีอารมณ์คล้อยตาม

อุปกรณ์ประกอบการแสดง

อุปกรณ์ที่เป็นเครื่องตกแต่งฉากละคร สร้างบรรยากาศของการแสดงละครให้มีความสมจริง เช่น

- เครื่องใช้ส่วนตัว
- อาวุธประจำกายของตัวละคร

ความงามและคุณค่า

ด้านบทละคร

- บทเพลงในละครเป็นส่วนมากจะเป็นอาประเภทร้อยกรอง
- มีสัมผัสคล้องจองกับฉันทลักษณ์ มีการใช้เสียงสูง-ต่ำ สร้างมโนภาพที่ชัดเจน

ด้านตัวละคร

- ผู้แสดงมีบุคลิกลักษณะสมกับตัวละคร
- การกระทำที่เป็นเลิศ ถูกต้องตามแบบแผน

ด้านลีลาท่าเต้น

- ตัวละครแสดงได้สมบทบาท มีลีลาที่ถูกต้องตามแบบแผน
- ตัวละครตีบทตรงตามความหมายของบทร้อง
- การรำกลมกลืนกับบทร้องและจังหวะดนตรี

ด้านดนตรีและการขับร้อง

- ผู้ขับร้องต้องมีเสียงดี ขับร้องได้อย่างชัดเจนใสอารมณ์ตามบทบาทของตัวละคร
- การบรรเลงดนตรีต้องประสานกลมกลืนกับการขับร้องและการรำ

ด้านทัศนองค์ประกอบอื่นๆ

- ความงามและคุณค่าเกี่ยวกับศิลปะสาขาจิตรกรรม
- การวาดภาพฉาก
 - การแต่งหน้า
 - เครื่องแต่งกายสำหรับละครไทยมีความวิจิตรงดงามมากโดยเฉพาะเครื่องแต่งกายพระ - นาง

การวิจารณ์และประเมินคุณภาพการแสดง

ด้านบทละคร

- ถูกต้องตามหลักการประพันธ์ ฉันทลักษณ์หรือไม่
- เนื้อเรื่องของบทละครมีคุณลักษณะตามหลักการวิจารณ์บทละครหรือไม่
- สำนวน โวหาร มีคติสอนใจเหมาะสมที่จะเป็นบทละครหรือไม่

ด้านลีลาที่ปรา

- ลีลาที่ปราถูกต้องตามแบบแผนของละครแต่ละชนิดหรือไม่
- ตัวละครมีฝีมือในการปราได้เหมาะสมตามบทบาทหรือไม่
- ลีลาที่ปราของละครแต่ละชนิดแตกต่างกันเด่นชัดเพียงใด

ด้านดนตรีและบทร้อง

- การใส่เพลงบรรเลงและบทร้องเหมาะสมกับบทบาทของตัวละครและเนื้อเรื่องหรือไม่เพียงใด
- ดนตรีและบทร้องช่วยสร้างบรรยากาศให้ผู้ชมเกิดอารมณ์คล้อยตามการแสดงได้หรือไม่

ด้านทัศนองค์ประกอบอื่นๆ

- เครื่องแต่งกาย การแต่งหน้า ฉาก อุปกรณ์ประกอบการแสดงถูกต้องตามเนื้อเรื่องและเหมาะสมตามยุคสมัยหรือไม่
- แสง สี เสียง และเทคนิคพิเศษช่วยสร้างบรรยากาศในการแสดงได้หรือไม่ เพียงใด
- องค์ประกอบต่างๆ ช่วยสื่อความหมายให้การแสดงสมจริงได้เพียงใด

ตัวอย่างการแสดงละครใน เรื่องอิเหนา ตอนลมหอบ

ประวัติความเป็นมา

บทละครใน เรื่องอิเหนา **ตอนลมหอบ**

เป็นบทพระราชานิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ ๒)

เป็นละคร ครบองค์ห้าของละครดี คือ

- ตัวละครงาม
- รางาม
- ร้องเพราะ
- พิณพาทย์เพราะ
- กลอนเพราะ

ตอนลมหอบ เป็นตอนที่อิเหนาต้องพลัดพรากจากนางบุษบา

แบ่งออกเป็น ๕ ฉาก ได้แก่

- ฉากที่ ๑ พลับพลากลางป่า
- ฉากที่ ๒ หน้าวังดาหา
- ฉากที่ ๓ ภายในผ้าทอง
- ฉากที่ ๔ วิมานเมฆ
- ฉากที่ ๕ อุทยานเชิงเขา

ท่าเรือที่ใช้ประกอบการแสดง

ท่าเรือในละครใบจะมีลักษณะพิเศษ ซึ่งผู้ชมจะไม่พบในการแสดงละครใบชนิดอื่นๆ ได้แก่

ศิลปะท่าเรือ

แต่งองค์ทรงเครื่อง
ในบทบาทน้ำเตงกาย
ซึ่งถือว่าเป็นศิลปะชั้นสูง

ศิลปะท่าเรือ

ในบทเข้าพระเข้านาง ที่เรียกว่า
บทเกี่ยวพาราลี

ศิลปะท่าเรือ

ในบทยกทัพ ตรวจพล

ศิลปะท่าเรือ

ในการใช้อาวุธ

ศิลปะท่าเรือ

ในบทรำชมต่างๆ เช่น
ชมราชารถ ชมม้า ชมธรรมชาติ

ศิลปะท่าเรือ

ในเพลงหน้าพาทย์ชั้นสูง